Talousvaliokunta

Keskiviikko 28.4.2021 klo 11.00—13.50

Läsnä
puheenjohtaja Juhana Vartiainen kok
varapuheenjohtaja Hanna Kosonen kesk
jäsen Atte Harjanne vihr (1, 2, 3, 5, 6) (4 osittain)
jäsen Mari Holopainen vihr
jäsen Hannu Hoskonen kesk (1, 2, 3) (4 osittain)
jäsen Eeva Kalli kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Riitta Mäkinen sd (3, 4, 5, 6)
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Sakari Puisto ps (5, 6) (4 osittain)
jäsen Minna Reijonen ps (1, 2, 3, 5, 6) (4 osittain)
jäsen Janne Sankelo kok (1, 2, 3) (4 osittain)
jäsen Joakim Strand r (5, 6) (4 osittain)
jäsen Hussein al-Taee sd (5, 6) (4 osittain)
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Tuula Väätäinen sd (1, 2, 3, 5, 6) (4 osittain)
jäsen Johannes Yrttiaho vas (1, 2, 3, 5, 6) (4 osittain)
varajäsen Olli Immonen ps (5, 6) (4 osittain)
varajäsen Aki Lindén sd
varajäsen Kai Mykkänen kok (3) (4 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Teija Miller
valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 14 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (digitaalisia markkinoita koskeva säädös)

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 6/2021 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (digitaalisia markkinoita koskeva säädös) A 3

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Perustelujen 9. kappaleeseen lisättiin sana ”sellaisenaan”.

Perustelujen 11. kappaleen toiseksi viimeisestä virkkeestä korvattiin osa seuraavalla: ”kilpailuoikeudellisen yrityskauppavalvonnan eli ns. sulautuma-asetuksen...”

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

Hallituksen esitys HE 241/2020 vp
Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi A 4

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi 27.4.2021 jaetun lausuntoluonnoksen.

Valiokunta jatkoi yleiskeskustelua.

Valiokunta aloitti yksityiskohtaisen käsittelyn.

Perustelujen 2. kappaleen ensimmäinen sana korjattiin muotoon ”Uudellamaalla”.

Perustelujen 4. kappaleen viidennelle riville lisättiin ”sisäministeriön”,ja ”toisaalta”.

Perustelujen 6. kappaleen neljännen rivin sana ”olla” korvattiin sanalla ”osoittautua”.

Perustelujen 8. kappaleen ensimmäisen rivin sana ”on” korvattiin sanalla ”ovat”.

Perustelujen 18. kappaleen toiseksi viimeisellä rivillä oleva sana ”lisärahoitusmenettelyyn” muutettiin muotoon ”perusrahoitusmenettelyyn”. Kappaleen viimeisellä rivillä ole-

va sana ”tässä” korvattiin sanalla ”siinä”. Lisäksi lisättiin: ”kahden ensimmäisen toteutusvuoden jälkeen.

Perustelujen 22. kappale muutettiin yksimielisesti seuraavaan muotoon:

”Ehdotetun mallin mukaan keskeinen osa resurssien kohdentamisen laskelmaa ovat THL:n tutkimukseen perustuvien tarvetekijöiden perusteella muodostetut niin kutsutut alueelliset tarvekertoimet. Tarvetekijät liittyvät vanhustenhuollon, sosiaalihuollon ja terveydenhuollon alueellisen tarpeeseen ja näitä kuvaavien tekijöiden esiintymiseen, jotka kuvaavat sotejärjestelmän kuormitusta.THL:n tarvekertoimet määrittävät myös nykyisin kuntien sotemenoihin perustuvat valtionosuudet ja myös edellisten hallituskausien sote-esitysten rahoitusmalli on perustunut niihin. Nyt käsiteltävässä ehdotuksessa tarvekertoimien pohjalla olisi kuitenkin uusi THL:n tutkimus, jossa huomioitavien tarvetekijöiden määrää on kasvatettu moninkertaiseksi aikaisempaan nähden, mikä tuottaa aikaisempaa tarkemman kuvan sote-sidonnaisista kustannuksista eri alueilla.”

Perustelujen 23. kappale muutettiin yksimielisesti seuraavaan muotoon:

”Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on nostettu esiin huolia siitä, kuinka hyvin tarvekertoimessa käytetyt tarvetekijät kuvaavat hyvinvointialueiden tosiasiallista palvelutarvetta ja siitä aiheutuvia kustannuksia. Valiokunnan asiantuntijoiden mukaan nyt ehdotettua mallia edelleen kehittämällä olisi mahdollisuus päästä tilanteeseen, jossa rahoitus jakaantuu mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti todellisiin tarpeisiin perustuen. Nykymuodossaan mallin sairaus- ja sosiaaliluokitukset vaikuttavat kuitenkin keskeneräisiltä. Valiokunta pitää tärkeänä, että mallin pohjana olevia lukuja pystytään arvioimaan läpinäkyvästi. On löydettävä keinoja, joilla myös ulkopuoliset tutkijat voivat todentaa mallin toimivuutta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että mallin pohjana olevia lukuja pystytään arvioimaan läpinäkyvästi. On löydettävä keinoja, joilla myös ulkopuoliset tutkijat voivat todentaa mallin toimivuutta.”

Lisäksi ed. Kauma ehdotti ed. Vartiaisen kannattamana perustelujen 23. kappaleeseen seuraavaa lisäystä:

”Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on myös esitetty huoli, etteivät sosiaalipalveluiden tarvetekijät huomioi riittävästi maahanmuuttoa sekä eriarvoistumiseen liittyviä haasteita kuten segregaatiota, syrjäytymistä ja päihteiden aiheuttaman ylikuolleisuutta.”

Äänestyksessä ed. Kauman ehdotus lisäyksen puolesta tuli hylätyksi äänin 5-10, 2 tyhjää.

Perustelujen 24. kappaleen ensimmäiselle riville lisättiin ”on tuonut esiin, että...” ja sana ”osalta” poistettiin.

Ed. Mäkinen ehdotti ed. Kososen kannattamana seuraavaa lisäystä perustelujen 24. kappaleen perään:

”Valtiovarainministeriö on vastineessaan korostanut, ettei näitä sairauksia ole unohdettu, vaan THL:n mallissa omaksuttu ratkaisu johtuu siitä, että lukuisten kertaluontoista hoidontarvetta aiheuttavien akuuttien sairauksien on mallissa oletettu jakaantuvan suhteellisen tasaisesti väestössä. Tällöin niillä ei olisi merkittävää vaikutusta alueiden välisiin painokertoimiin, eikä niitä ole siksi erikseen sisällytetty malliin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan THL pyrkii edelleen jatkuvasti kehittämään mallissa esimerkiksi sairausluokitusta akuuttien sairauksien osalta sekä sosiaalipalvelujen mallinnusta.

Vaikka tarvekerroinmallin pohjalta alueiden rahoitus on kulloinkin määritettävissä yksiselitteisesti, eri sairauksien ja muiden tarvetekijöiden esiintyvyyden kehitys ja vaihtelu voi aiheuttaa suhteellisen merkittäviäkin muutoksia rahoituksessa eri alueilla. Tätä pehmentää jossain määrin se, että uudistuksen rahoitusmalli sisältää tarvekertoimen lisäksi muita määräytymistekijöitä, jotka tasoittavat mallin vaikutusta ja tuovat rahoitusratkaisuun mukaan niitä elementtejä, joita tarvekertoimeen ei ole sisällytetty.”

Äänestyksessä ed. Mäkisen ehdotus lisäyksen puolesta voitti äänin 11-5, 1 tyhjä.

Ed. Mäkinen ehdotti ed. Lindénin kannattamana seuraavaa lisäystä perustelujen 25. kappaleen loppuun:

”Nämä näkyvät kunnilta ja kuntayhtymiltä siirtyvinä kustannuksina valtakunnan tasolla rahoituksessa, mutta tarvekertoimet eivät niitä huomioi riittävästi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan STM:n momenteilta jaetaan erikseen rahoitusta tutkimukseen ja koulutukseen. Valiokunta korostaa, että on erittäin tärkeää, että tutkimus - ja koulutustehtävien rahoitustarve huomioidaan riittävällä tavalla osana rahoituksen kokonaisuutta.”

Äänestyksessä ed. Mäkisen ehdotus lisäyksen puolesta voitti äänin 9-4, 1 tyhjä.

Ed. Mäkinen ehdotti ed. Kallin kannattamana perustelujen 26. kappale muutettavaksi seuraavaan muotoon:

”Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on nostettu myös esiin, että tarvekertoimet eivät nykyisessä ehdotetussa muodossaan huomioi toiminnan tehokkuudesta riippumattomia eroja kustannustasossa maan eri osien välillä. Alueelliset, sote-toimintojen varsinaisesta sisällöstä riippumattomat kustannuserot kärjistyvät esimerkiksi toimitilakustannusten kohdalla. Nykyisessä ehdotetussa muodossaan tarvekerroin malli onkin suotuisa keskimääräistä matalamman kustannustason alueiden kannalta, koska kustannustason kasvusta johtuvaa rasitusta kompensoidaan laskennassa vuosittain tarkistettavalla hintaindeksillä, joka muodostetaan hyvinvointialueiden hintaindeksien painotettuna keskiarvona. Jos kustannustaso nousee joillain alueilla keskiarvoja nopeammin, tästä kasvusta syntyvä lisärahoitus allokoituu kuitenkin alueille, joilla laskennalliset, tarvevakiolla korjatut, kustannukset ovat suurimmat. Yliopistosairaaloiden korkeammat kustannukset on huomioitava.”

Äänestyksessä ed. Mäkisen ehdotus lisäyksen puolesta voitti äänin 10-5.

Perustelujen 27. kappaleen ensimmäisellä rivillä korvattiin sana ”on” sanalla ”olisi”

Ed. Mäkinen ehdotti ed. Kososen kannattamana seuraavaa lisäystä perustelujen 27. kappaleen perään:

”Tarvevakiossa ei olla myöskään huomioitu työterveyshuollon vaikutuksia terveydenhuoltotason tarpeeseen, eikä vapaa-ajan asukkaiden tuomaa palvelutarvetta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan THL kehittää tarvekerroin-mallia yhdessä Valtion Taloudelliisen Tutkimuskeskuksen kanssa, jotta alueelliset kustannuserot saadaan rahoituksessa huomioitua uudistuksen voimaan tullessa vuonna 2023. Valiokunta pitää tärkeänä, että tämä työ saatetaan loppuun ja alueelliset kustannuserot huomioidaan todellista tilannetta vastaavasti rahoituksen jakautumisessa.”

Äänestyksessä ed. Mäkisen ehdotus lisäyksen puolesta voitti äänin 13-3.

Ed. Mäkinen ehdotti ed. Harjanteen kannattamana seuraavia poistoja perustelujen 29. kappaleeseen: ”ovat uuden väliportaan hallinto ja” sekä ”väistämättä”. Lisäksi ed. Mäkinen ehdotti ed. Harjanteen kannattamana seuraavaa lisäystä: ”joillain laajoja kokonaisulkoistuksia tehneillä alueilla”.

Äänestyksessä ed. Mäkisen ehdotus poistojen ja lisäyksen puolesta voitti äänin 11-5.

Ed. Kauma ehdotti ed. Vartiaisen kannattamana seuraavaa lisäystä perustelujen 29. kappaleeseen:

”Esitetyt tarvetekijät ottavat heikosti huomioon pääkaupunkiseudun erityispiirteet kuten väestön voimakkaan kasvun, muuta maata suuremman maahanmuuton sekä eriarvoistumiseen liittyvät haasteet kuten segregaation, syrjäytymisen ja päihteiden aiheuttaman ylikuolleisuuden. Tämänhetkinen THL:n sote-palvelutarvekerroin laskennallisesti aliresursoi pääkaupunkiseudun sosiaalipalvelujen kustannuksia”

Ed. Kauman ehdotus lisäyksen puolesta tuli hylätyksi äänin 11-5.

5. Muut asiat

-

6. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on virallinen kokous keskiviikkona 28.4.2021 klo 16.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Teija Miller

Valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen